

ԳԻՏՆԱԿԱՆ ՀԱՅ ԲԺԻՇԿ ՄԸ

Բժիշկ Աստուէրոյի անասալիական ու հրաշագործ գիւտերը, խոր հետաքրքրուած թիւն մ'արթնցուցին բժշկական աշխարհի մէջ. ուսկից անցաւ լրագիրներուն և ժողովրդի խաւերուն:

Գեռ այս օրերս ալ մեծ մը կայ իտալական թերթերուն մէջ. ուր քրի միջոցի գիւտին առաջնութիւնը բժիշկէ բժիշկ կ'անցնեն, այդ առթիւ կը յիշուի և հայ բժիշկի մը անունը որ զատած ըլլայ միջոց ջիւղը Աստուէրոյէն շատ տարիներ առաջ: Ահա թէ ինչ կ'ընէ տեղւոյս կոծեր քիւնոյ լրագիրը իր 6 փետրուար թուին մէջ:

«Աստուէրոյի հէքեաթային և ապշեցուցիչ գիւտերը, որուն մասին երկար զբաղեցան այս օրերս լրագրութիւնը, առիթ տուին լրագրողներուն և գիտնականներուն վերլուծելու Գէորգ Պայլիւիի անունը, որ թէպէտ հայ անուն չ'երևիր և իտալիոյ մէջ կ'ապրէր, սակայն զաւակ էր Հայաստանի:

Երանօթ են այն յարաբերութիւնները որ դարերով կային ընդ մէջ Հայաստանի և իտալիոյ. հայերը իտալական բազմաթիւ քաղաքներու մէջ հարուստ և ծաղկեալ գաղութներ ունէին: Երանօթ է և այն որ անոնցմէ շատերը շատ սիրով կ'ընտրէին բժշկական և վիրահատական մասնանձիւ դերը: Պայլիւի ալ հայերու որդի, թերևս Նաբոլիի մօտ Լէքքա քաղաքը ծնած, Բատուայի համալսարանին բժշկական վճ. կայական առնելով իր կեանքն անցուց 1668 և 1707ին մէջ:

Այնքան վառ էր անոր հանճարը և այնքան զարմանալի իր հմտութիւնը, որ թիչ ժամանակի մէջ գիտութեան բարձրագոյն գագաթին հասաւ, և ինքն եղաւ արդի բժիշկներու մէջ առաջինը, որ «Ալկմարկի մը միջոց» գրքովով պաշտպանեց և ապացուցուց թէ ինչպէս բժշկելու գործին դերը մարմնոյ հաստատուն մասերուն կը պատկանի. այնքան ջերմ հաւատացող

եղաւ այս իր դրութեան որ ժամանակակիցներէն հաստատականերու պարագլուխն համարուեցաւ:

Պայլիւի երբ Հռոմ հասնելուն կղեմէս ԺԱլէի ներկայացաւ, քահանայապետը այնքան ազդուեցաւ անոր գիտութենէն, որ թէպէտ շատ երիտասարդ էր, Սարիէնցայի Գարոցին Անդամազնութեան և Վիրհատութեան ամբողջ իրեն յանձնեց:

Այս հանճարեղ հայ գիտնականին ամենակարճ կեանքը (հագիւ երսունութ տարեկան էր՝ մեռաւ) արգելք չեղաւ իրեն կանխահաս համարաւ մը վաստակելու գիտուններուն մէջ: Այսօր ալ անոր անունը յարգանքով և յատկապէս կը յիշուի այն աղմուկին մէջ զոր խաչագող Աստուէրոն բարձրացուց. մինչդեռ բուն Պայլիւին էր արդի բժիշկներուն մէջ, Ժէ դարուն, որ առաջին անգամ գիւտաւոր փորձերով այդ վարդապետութեան գոյութիւնը մատնանշեց:

ԽՍՏ.

ՆՅՏՆ ՈՒ ԵՐԳԸ

Արձակեցի նետ մ'օգին մէջ սըրաթիւ Ան վար ինկաւ, ու չեմ գիտեր ո՞ր գրնաց. Այնքան արագ նա դուրս թըռաւ ու թեթեւ Որ մընացին աչքերս հետքին շուարած:

Նըւազեցի երգ մը կապոյտ եթերին Ան վար ինկաւ, ու չեմ գիտեր ո՞ր գրնաց. Բայց ո՞վ ունի այնքան օտու աչք և նըրբին Որ կարենայ հասնիլ ձայնի թըրելքին:

Հեռուն, հեռուն կաղնիին մէջ մխրճուած Հուսկ ևս զըտալ նետը դողդոջ է՝ անխորտակ. Գըտայ նորէն երգիս վանկերը ցախուած Բարիկադմիս խորը սըրաթին ամրափակ:

(Թրգմ. Յ. ՊԱՍՏՈՒՅԱՆ)

Լճակֆէլլոյ

ձեկնալի